

'Vergeet niet dat je arts bent' : Joodse artsen in Nederland 1940-1945

Citation for published version (APA):

van den Ende, H. L. (2015). 'Vergeet niet dat je arts bent' : Joodse artsen in Nederland 1940-1945. [Doctoral Thesis, Maastricht University]. Uitgeverij Boom. <https://doi.org/10.26481/dis.20150402he>

Document status and date:

Published: 01/01/2015

DOI:

[10.26481/dis.20150402he](https://doi.org/10.26481/dis.20150402he)

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

STELLINGEN

1. Joodse artsen in de bezette Nederlandse gebieden konden door middel van hun beroep verzet plegen.
2. Tijdens de bezetting hadden Joodse artsen een duidelijk hogere overlevingskans dan andere als 'Joden' gedefinieerde mensen.
3. De ontruiming van Het Apeldoornsche Bosch op 21 januari 1943 vormt een duidelijke cesuur in de bezettingsgeschiedenis; na deze gebeurtenis was het duidelijk dat de zogenaamde 'tewerkstelling' van Joden een eufemisme moest zijn.
4. De Nederlandse artsenstand werd vóór en tijdens de bezetting gekenmerkt door collegialiteit en een hoge moraal. Daarom is het des te schrijnender dat de bezetters de Joodse artsen zo snel uit de artsenstand los konden scheuren.
5. Marktwerking in de zorg is problematisch omdat patiënten niet werkelijk consumenten zijn.
6. Elke arts zou in geval van een euthanasieverzoek een euthanasieconsulent moeten kunnen inschakelen, die de regelgeving tot in de details kent en alle partijen bijstaat.
7. Euthanasie zou in het dagelijks taalgebruik een andere naam moeten krijgen, of bij de juridische naam genoemd moeten worden, te weten: levensbeëindiging op verzoek. Dit om internationaal iedere schijn te vermijden dat er een relatie bestaat met het nationaalsocialistische euthanasie-programma.

8. Een zeker – altruïstisch – paternalisme in de arts-patiënt-relatie heeft ook goede kanten.
9. De meest geleerde geneeskundige is niet altijd de beste arts. (Leerboek inwendige geneeskunde 1940).
10. Toen Salomon Koster reageerde op deze opmerking van een kennis: 'Ik schaam mij, als christen, over de verdelging der joden door de christenen,' antwoordde hij terecht: 'En ik schaam mij als mensch, over de verdelging, in de geheele wereld, van menschen door menschen.' En hij had gelijk toen hij een educatieve taak voor de arts zag weggelegd: 'De dokteren kunnen door het verbreiden, in de gezinnen, van de kennis der oorlogsverschrikkingen, die zij in de eerste plaats hebben, de afschuw van den oorlog tot het uiterste doen toenemen. [...] Op deze wijze zullen de artsen hun aandeel bijdragen tot de Eeuwige Vrede.'
11. Muziek kan dienen als substituut voor religie.